

Terugdringen gezondheidsachterstanden binnen de aanpak van GALA/SPUK

Module tbv

[*plan-van-aanpak-spuk.pdf \(vng.nl\)](#)

Aanpak gezondheidsachterstanden vraagt om samenwerking

1. Terugdringen gezondheidsachterstanden

Gezondheidsverschillen tussen mensen nemen toe. Het aantal jaren in goede gezondheid tussen mensen in een welvarende positie en minder welvarende positie verschilt 15 jaar en de levensverwachting verschilt 6 jaar. De aanpak van gezondheidsachterstanden vergt meer dan alleen de inzet op gezondheid. Er is vaak achterliggende problematiek zoals bestaansonzekerheid, armoede en kansenongelijkheid, een ongezonde leefomgeving en beperkte gezondheidsvaardigheden.

Het GALA richt zich dan ook op deze verschillende factoren en vraagt om gedifferentieerde aanpak met oog voor deze gezondheidsvaardigheden en cultuursensitiviteit. De gedifferentieerde aanpak geldt voor de integrale aanpak in het SPUK uitvoeringsplan als geheel én voor de afzonderlijke ketens en/of interventies.

1. **Gezonde leefomgeving**
2. **Versterken van de sociale basis**
3. **Gezonde leefstijl**
4. **Versterken mentale weerbaarheid en gezondheid**
5. **Vitaal ouder worden**

Een GALA-impuls aan de integrale samenwerking mbt gezondheidsachterstanden

(vraag 3 B, plan van aanpak VNG)

- Het werken aan een integrale en samenhangende aanpak vraagt tijd. In de oploop daar naartoe kunnen gemeenten in hun beleid en in hun opdrachtgeverschap werken aan :
- betere toegankelijkheid van zorg en welzijn:
  - ‘betaalbare’ toegang: er is veel onzekerheid bij mensen met een smalle beurs over kosten van interventies. Er is gerede angst dat er ‘ergens in een programma’ toch weer om geld gevraagd wordt. Al gaat het om het aanschaffen van een boekje, betalen van thee en koffie of een busrit, of verwijzing naar een andere professional met eigen bijdragen of eigen risico, het zijn redenen om de zorg en welzijn te mijden.
  - ‘nabije toegang’: activiteiten worden niet altijd in de buurt georganiseerd waardoor mensen toch niet gaan. Het vraagt in eerste instantie van partijen om na te denken over de wijze waarop iets wél nabij kan worden aangeboden, zeker nu er vanuit efficiency overwegingen juist meer aan een gecentraliseerd aanbod wordt gedacht. Digitale alternatieven zijn in verband met ‘digitale vaardigheden’ niet altijd de juiste oplossing
  - ‘begrijpelijke toegang’: de communicatie zal gedifferentieerd en passend bij de inwoners om wie het gaat aangeboden moeten worden. Dit vraagt een check van de gemeente en van partners van de gemeente, zoals keten aanbieders van preventie en ondersteuning in de sociale basis, in hoeverre het begrijpelijk is voor iedereen.
  - ‘passende toegang’: het ondersteuningsaanbod past niet altijd bij iedereen. Zeker als het in groepen wordt aangeboden biedt een gedifferentieerd aanbod veel kansen op gezondheidsverbetering voor iedereen. Dat vraagt ook om expliciete afspraken om de koppeling met ondersteuners op andere domeinen te maken en te komen tot goed samenwerkend netwerk.
- Samenwerken met de mensen om wie het gaat:
  - Gemeenten en partners in de wijk kunnen in gesprek met inwoners toetsen in hoeverre er uitdagingen zijn op deze vier thema’s van Toegang. De test ‘gezondheidsvaardige organisaties’ , die online uitgevoerd kan worden, biedt een goed inzicht en een plan voor verbeteringen. Gemeenten kunnen om een verbeterplan vragen wanneer er enkele onderdelen van deze test onvoldoende scores.
  - Bij het terugdringen van gezondheidsachterstanden is het *bereiken* en *betrekken* van inwoners een belangrijke voorwaarde. Daarbij gaat het om inwoners uit verschillende wijken, dorpen, buurten.
  - Alle bewoners initiatieven moeten in kaart gebracht worden, inclusief de initiatieven van sleutelpersonen of van inwoners in kwetsbare wijken. Als er geen contacten met inwoners zijn kunnen die eerst verkend worden.
  - Partners in de wijken werken nauw samen met inwoners bij het ontwikkelen van ketens, interventies of bij het toetsen van toegankelijkheid van de ketens en interventies voor iedereen.

Samenhang met sport en cultuur

Voldoende bewegen en sport draagt bij aan betere gezondheid zowel fysiek, mentaal als sociaal-emotioneel. [Mensen met weinig leefgeld](#) blijven echter flink achter in beweeg- en sportdeelname.

Zorg voor laagdrempelig aanbod in de buurt. Een voorbeeld daarvan is wandelaanbod. Kijk in het [overzicht van wandelaanpakken](#) welke aanpakken er zijn en wat passend is.

Voor het stimuleren en faciliteren van beweeg- en sportdeelname voor mensen die daarin nu drempels ervaren, is [samenwerking tussen zorg, welzijn en sport](#) belangrijk. Hiervoor kan een Bewegcoach worden ingezet (via de Brede Regeling Combinatiefuncties) zoals in [Vaals](#).

Bruikbare bronnen

- **Tekstsuggesties voor schrijven van een inclusief integraal Plan van Aanpak GALA/SPUK met aandacht voor SEGV**
<https://www.pharos.nl/wp-content/uploads/2023/04/Een-inclusief-SPUK-plan-tekstsuggesties-voor-gemeenten.pdf>
- **Rapport over de toegankelijkheid van zorg en interventies:**
<https://www.pharos.nl/kennisbank/in-gesprek-met/>
- **Tool om te testen of je organisatie gezondheidsvaardig is**
<https://www.pharos.nl/kennisbank/test-hoe-begrijpelijk-is-mijn-gezondheidsorganisatie-voor-iedereen>
- **Informatiepagina samenwerken met bewoners**
https://www.pharos.nl/wp-content/uploads/2020/02/Samenwerken-met-de-mensen-om-wie-het-gaat_whitepaper_Pharos.pdf
- **GALA/SPUK pagina van Pharos**
<https://www.pharos.nl/spuk-regeling/>
- **De Leefplekmeter**
- <https://www.pharos.nl/kennisbank/de-leefplekmeter-wat-vind-je-van-je-leefplek/>
- **Wandelaanpakken:** [overzicht van wandelaanpakken](#)
- **Beweegcoach:** [Inzet beweegcoach in gemeente Vaals](#)